

ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Актуальність теми державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні є неабиякою. Правильність визначення дефініції ДПП уможливує його правильне та ефективне застосування на практиці. Даний інструмент не є феноменом і широко використовується у всьому світі протягом довгого часу. Так, у даному науковому дослідженні проаналізовано та викладено вже існуючі дефініції як представників національної та зарубіжної наукової доктрини, так і фінансових інституцій та спеціалізованих інституцій у сфері ДПП.

Беручи корені терміну ДПП з англійської аббревіатури “PPP (Public-Private Partnership)”, українським найбільш вдалим перекладом вважається державно-приватне партнерство, а не «публічно-приватне партнерство», оскільки публічно-приватне партнерство в українському розумінні охоплює ряд правових відносин публічного та приватного партнерів, зокрема, в таких формах, як угоди про розподіл продукції чи оренда/приватизація державно чи комунального майна.

Дані партнерські відносини, що є публічно-приватним партнерством, суттєво відрізняються від ДПП. Г. Л. Знаменський, підтримуючи цю позицію, зауважив, що ЗУ «Про ДПП» передбачає виключно термін «ДПП». Але дефініцію ДПП не варто утотожнювати з загальновідомим поняттям PPP. Публічно-приватне партнерство, або PPP, більшою мірою відображає весь діапазон відносин у рамках цього суспільного явища з урахуванням участі органів місцевого самоврядування і громадськості [1, с. 176].

Варто зазначити, що як ДПП, так і публічно-приватне партнерство, що є перекладом всесвітньо відомого поняття PPP, є формою співробітництва, співпраці та спільних відносин в межах проєктів приватних та публічних суб'єктів.

С. Грищенко визначає партнерство державного і приватного секторів, як таку форму співпраці між державними органами влади та світом бізнесу, що має на меті забезпечити фінансування, будівництво, відновлення, управління або утримання інфраструктури чи надання суспільних послуг [2, с. 42].

Визначаючи ДПП певним альянсом, І. В. Запатріна наголошує, що «ДПП являє собою інституціональний і організаційний альянс державної влади й приватного бізнесу з метою реалізації суспільно значимих проєктів у широкому спектрі сфер діяльності» [3, с. 53].

Відмежовуючи ДПП від інших сфер співпраці та форм спільної діяльності публічних та приватних утворень, І. П. Дубок, В. Г. Варнавський,

А. В. Клименко та К. В. Павлюк відмежували ДПП шляхом визначення основи ДПП. Так, характерним для ДПП є реалізація проектів, які мають важливе суспільне значення. Не менше важливим є також реалізація проекту на конкурентній основі, коли відбір приватного партнера здійснюється шляхом проведення конкурсу [4, с. 10].

ДПП, в залежності від вибраної правової системи та наукової доктрини, визначається:

- англосаксонською доктриною як домовленість між приватним та державним суб'єктами, за якою надаються послуги, що мають суспільний інтерес;
- романо-германською доктриною як угода, що укладається в межах проектів ДПП. Угода регулює нову форму об'єднання зусиль приватних та державних утворень.

Як вважає О. Овсянюк-Бердадіна, державно-приватне партнерство є формою співпраці. З даною позицією варто погодитись, оскільки ДПП є певним видом співробітництва державного та приватного партнера. Бердадіна також виділяє такі форми співпраці між державними та приватними суб'єктами:

1) договонцесія, угода/договір про розподіл продукції, договір оренди державного або комунального майна, договір-купівлю продажу об'єкта приватизації з інвестиційними зобов'язаннями покупця);

2) організаційно-правова (шляхом створення господарських організацій з участю в них держави та/або територіальної громади, зокрема: акціонерних товариств в процесі корпоратизації чи приватизації, в яких зберігається істотна участь держави/територіальної громади України; господарських об'єднань за участю держави та приватних суб'єктів господарювання);

3) шляхом запровадження спеціального, зазвичай сприятливого правового режиму для суб'єктів господарювання, що реалізують пріоритетні інвестиційно-інноваційні проекти. На даний момент, розглядаючи цю категорію співробітництва, варто підкреслити, що держава демонструє поступове зміцнення підтримки індустріальних парків, звільняючи суб'єктів від ввізного мита на обладнання, податку на прибуток, податку на додану вартість, якщо суб'єкти відповідають певним критеріям [5, с. 60].

Варто також навести приклади дефініцій і позицій щодо визначення ДПП таких поважних міжнародних інституцій, як Світовий Банк, Європейська комісія, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк.

Світовий Банк визначає ДПП як довгостроковий контракт між приватною стороною та державним органом на надання державного активу або послуги, в якому приватна сторона несе значний ризик та управлінську відповідальність, а винагорода пов'язана з результатами діяльності. Це узгоджується у великій мірі з іншими позиціями щодо ДПП у англосаксонській доктрині [6, с. 203].

У той же час Європейська комісія, описуючи ДПП як форму реалізації проектів, наголошує, що ДПП не є єдиним способом реалізувати проект і його фінансування. ДПП не дає чудодійного рішення або швидкого результату і повинне використовуватись лише в тих проектах, де це доречно. Також

уточнюється, що ДПП повинно бути здатним забезпечити чіткі переваги та вигоди [7, с. 13].

ЄБРР також доволі широко розкриває сутність та значення ДПП, вказуючи, що за умови належної структуризації та реалізації воно може запропонувати суспільству такі переваги, як економічний розвиток, нові фінансові та інвестиційні можливості, розширення доступу громадськості до суспільно важливих послуг, ефективне використання навичок, ресурсів, ноу-хау та фінансів приватного сектору для належного довгострокового використання державних активів. Також ДПП допомагає сприяти економічному зростанню та соціальному розвитку таким чином, щоб сприяти досягненню Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй [8, с. 2]. Варто згадати, що завдання відповідності ДПП Цілям сталого розвитку адресоване і у законопроекті №7508, який, за умови його ухвалення, вноситиме зміни до ст. 3 ЗУ «Про ДПП» і врегульовуватиме на законодавчому рівні вищезгаданий принцип регулювання відносин у сфері ДПП – відповідність проекту ДПП, Цілям сталого розвитку України, затвердженим у встановленому законодавством порядку, беручи до уваги Методологію ЄЕК ООН оцінки державно-приватного партнерства на благо людей в інтересах досягнення Цілей сталого розвитку.

Європейський інвестиційний банк називає ДПП домовленістю між публічними представниками влади і приватними партнерами для реалізації інфраструктурних проєктів або надання послуг за довгостроковим договором, за яким приватним партнер бере на себе вагому частину ризиків і відповідальності з управління проєктом, а публічний партнер здійснює платежі за результатами виконання певних результатів [8].

Підсумовуючи вищезазначене, для покращення ефективності використання інструменту ДПП вважаємо, що його потрібно визначити наступним чином. Державно-приватне партнерство – це довгострокова домовленість та форма реалізації діяльності між приватною та публічною сторонами щодо надання послуг або активу, розподілу ризику, винагороди та відповідальності, який використовується за наявності переваг у порівнянні з використанням інших форм реалізації діяльності (нових фінансових можливостей використання того чи іншого активу чи послуги, розширення доступу громадськості до суспільно важливих послуг, ефективне використання коштів приватного та державного сектору).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Устименко В., Джабраїлов Р. Проблеми та перспективи впровадження державно-приватного партнерства у відносини у сфері господарювання. 2011. № 1 (108). С. 176
2. Грищенко С., Москаленко О. Підготовка та реалізація проєктів публічно-приватного партнерства: Практичний посібник для органів місцевої влади та бізнесу. 2011. 42 с.
3. Заскалкін А. Механізми розвитку державно-приватного партнерства на регіональному рівні : дис. канд. наук держ. управління : 25.00.02 / Заскалкін Артем Сергійович – Харків, 2017. – 53 с.

4. Павлюк К. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010. № 17. С. 10.
5. Овсянюк-Бердадіна О. Навчально-методичний комплекс з дисципліни Механізм державно-приватного партнерства / Укладач О. Ф. Овсянюк-Бердадіна Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 60 с.
6. World Bank. Public-private partnerships guide, 2014. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/PPP-Reference-Guide>
7. European Commission Directorate-General Regional Policy. Guidelines For Successful Public – Private Partnerships. URL: https://ppp.gov.ie/wp/files/documents/guidance/other_guidance/EU-Guidelines-for-Successful-PPP.pdf
8. Public-Private Partnerships: The UNECE-EBRD Model Law. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjZ-8i95aL-AhVDpYsKHXe_DnYQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.ebrd.com%2Fpublications%2Faw-in-transition-2020-public-private-partnerships.pdf&usg=AOvVaw3NV8RQ2RtVimwfNtXeZJ25
9. Інформація з веб-сайту Європейського інвестиційного банку. URL: <https://www.eib.org/epec/>

УДК 340

Чудик Н. О.

*д.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права
Західноукраїнського національного
університету*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне російське вторгнення на територію України, введення воєнного стану та вимушене зупинення функціонування окремих судів зумовило відповідні зміни у законодавчому регулюванні, судовій практиці та територіальній юрисдикції судів. Протягом останніх місяців відбувається поступове відновлення діяльності судової системи України. Станом на сьогодні, попри наявні ризики та виклики, суди в Україні продовжують активно здійснювати правосуддя.

Право на судовий захист не може бути обмежено навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану (частина друга статті 64 Конституції України).

В умовах воєнного стану суди, органи та установи системи правосуддя діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією та законами України, а їх повноваження, передбачені